

Aloite Linnasenvuoren alueen suojelemiseksi - Suomen Luonnonsuojeluliitto Jämsän seutu ry.

Elvoi 24.11.2022 § 160

558/10.00.00/2022

Valmistelija: maankäyttöinsinööri Teijo Taipale, p. 040 752 1901

ALOITE LINNASENVUOREN ALUEEN SUOJELEMISEKSI

SLL Jämsän seutu ry. esittää Jämsän kaupungille omistamansa Linnasenvuoren alueen suojelua karttarajauksen mukaisesti. Kiinteistönnumerot 182-423-14-371, 182-423-14-337, joilla alue sijaitsee.

Ekologiset perustelut

Jämsänkosken keskustan alueet ovat rakennettuja ja hoidettuja kaupunkipuisto-alueita. Jämsänkosken keskustan länsipuolella on jonkin verran luonnontilaista metsää sekä keskustan pohjoispuolella Orivuoren luonnonsuojelualue.

Linnasenvuoren alue on ollut liki koskematon muinaismuistolakikohde. Linnasenvuoren vanhaa kuusikkoa on harvennettu joskus näkymän avaamiseksi. Pohjoisenpuolen kuusikkoa vanhainkodin puolelta on siistitty pusikoitumisen estämiseksi ja ihmisen silmää miellyttäväksi. Ihmisen silmän miellyttäminen vaarantaa yleensä aina luonnonmonimuotoisuuden säilymistä. Näin on käynyt Jämsänkosken keskustan suuntaan tehdyillä hakkuilla. Linnasenvuoren alue on kuitenkin pääosin säilynyt monimuotoisena sekä harvinaisen luonnontilaisena. Polut kulkevat kuusikossa, sekametsässä ja lehtomaisessa metsässä.

Lehtomainen Lavaojan varsi oli pitkään luonnontilainen. Mutta kaupungin toteuttamat hakkuut, viimeisimmät v. 2021, ovat vaarantaneet pohjoisen alueen lehtomaisuuden. Seudulla harvinainen virtavästäräkki on pesinyt useampana vuonna Lavaojan varren lehtomaisessa pensaikossa, mutta kaupungin harvennuksien jälkeen pesintää ei ole ollut. Koskikaran pesintä on onnistunut luonnontilaisella alueella, mutta kaupunki on systemaattisesti harvennuksillaan heikentänyt Lavaojan varren lintujen ja nisäkkäiden elintilaa. Metsäinen alue muinaismuistoalueella tulee suojella, varmistaen eläimille elintilan säilymistä suojaesine kuusikkoineen ja monimuotoisen luonnon säilymistä. Muista alueen seurattavista linnuista ja nisäkkäistä mm. pikkutikka viihtyy alueen lahopoissa, talvisin saukko kalastaa Lavaojassa.

Linnasenvuoren suojelu metsänhoitotoimilta säilyttää ekologisen sillan Lavaojan kautta Orivuoren suojelualueeseen.

Suojelualueen merkitys virkistykselle ja ympäristökasvatukselle

Jämsänkosken Linnasenvuoren suojelualueen perustaminen edistää virkistuksen ja ympäristökasvatuksellisten tavoitteiden saavuttamista. Ehdotettu alue sijaitsee Jämsänkosken keskustan välittömässä läheisyydessä. Alueen ulkoilureitit ovat jo nyt asukkaiden aktiivisessa virkistyskäytössä. Jämsänkosken kaupunki on tehnyt luontopolun vuonna 1997 risteileville poluille ja vuonna 2015 Jämsänseudun Luonnonystävät ry. (myöhemmin nimi vaihtunut SLL Jämsän seutu ry.) on uusinnut Jämsän kaupungin ympäristöavustuksen myötä opaste- ja luontopolkukyltit. Uudet opastekyltit ohjaavat lähiseudun asukkaita liikkumaan aktiivisemmin Linnasenvuoren metsissä. Myös Gradian opiskelijoiden luontopolkukyltit löytyvät kertomassa lapsille alueesta.

Suojelualue luontopolkuineen toimii erinomaisena metsäopetuskohteena Jämsänkosken koulujen oppilaille. Sopivan luonto-opetuskohteen löytyminen läheltä mahdollistaa sen, että esimerkiksi biologian opettajat voivat viedä vaivattomasti oppilaita luontoon. Alue palvelee ympäristökasvatustarkoituksessa myös lapsiperheitä. Jämsänkosken keskustassa toimii päiväkotikiikuri Koivulinna sekä Jämsän seurakunnan päiväkerhotyö monine lapsiryhmineen. Positiivisten luontokokemusten tarjoaminen pienestä pitäen kasvattaa lasten ympäristöherkkyyttä ja luo pohjaa aktiiviseksi kansalaiseksi kasvamiselle.

Vanhat ja lahopuustoiset kaupunkimetsät ovat arvokkaita siinä missä kansallispuistotkin. Luonnossa liikkuminen vaikuttaa positiivisesti terveyteen, mielenterveyteen ja työssä jaksamiseen. Alue on useiden asuinalueiden asukkaiden virkistyskäytössä.

Ekologisen alueen vaarantuminen

UPM Oy:n siistii Patalankoskea paljaaksi kasvillisuudesta säännöllisin väliajoin. Kosken alueelta raivataan kaikki puusto pois turvallisuuteen vedoten. Patalankosken ympäristö on pikku- ja vesilintujen suoja- ja pesimäaluetta ennen raivausta.

Jämsän kaupungin tulisi turvata suojelupäätöksellä luonnontilaisen ja lehtomaisen metsän säilyminen nykyisille ja tuleville sukupolville helposti saavutettavana lähiluontokohteena.

Muinaismuistoalueen mahdollisen rakenteiden rikkoutumiseen metsäkäsittelyä koskien, olemme pyytäneet lausuntoa museoviranomaiselta suojeluesitykseen. Toimitamme sen myöhemmin liitteeksi.

Yhdistys on tehnyt v. 2016 suojeluesityksen samaisesta alueesta 100 v Suomen metsiensuojeluun liittyen. Jämsän kaupunki ei ole ilmeisesti käsitellyt esitystä missään lautakunnassa tmv. toimielimessä. Alueella on kuitenkin päätetty tehdä hakkuita ja harvennuksia, mutta suojeluesitykseen ei ole vaivauduttu edes vastamaan. Asiallinen selvitys ja vastaus aloitteen käsittelyyn on aiheellista mm. Jämsän metsähoitosuunnitelman v.2022–2031 käsittelyyn viitaten.

Keski-Suomen museon lausunto

Lausuntopyyntö 8.6.2022

Jämsä, Linnasenmäen alueen luonnonsuojeluesitys

Keski-Suomen museolle on tullut lausuntopyyntö koskien Linnasenmäen alueen luonnonsuojeluesitystä. Suojeluesityksellä halutaan suojella Linnasenmäen rautakautisen/varhaiskeskiaikaisen linnavuoren alue <https://www.kyppi.fi/to.aspx?id=112.183010001> luonnonsuojelualueeksi.

Alue on asemakaavoitettu 1979 ja alueen asemakaavamerkintänä ja pääkäyttönä on SM eli muinaisjäännösalue. Alue ei ole metsätalousmaata. Kaavamerkinnän ja muinaismuistolain (295/1963) yhteisvaikutuksena Linnasenmäen muinaisjäännösalueella tehtävät suunnitelmat ja toimet tulee aina lähettää lausunnonle alueelliselle vastuumuseolle (museolaki 314/2019). Keski-Suomen museolle ei ole tullut alueeseen liittyviä metsänhoidollisia lausuntopyyntöjä.

Arkeologisten kulttuuriympäristökohteiden kohdalla luonnonsuojelualueen perustaminen täysin luonnonsuojelun näkökulmista ei aina ole arkeologisen kohteen säilymisen kannalta paras ratkaisu. Niin sanottu totaalisuojelu ja alueen palautuminen täysin luonnontilaiseksi johtaa ennen pitkää alueen umpeen kasvamiseen, jolloin umpeen kasvu kiihdyttää arkeologisen kohteen tuhoutumista.

Keski-Suomen museo katsoo, että koko alueen rauhoittaminen luonnonsuojelulailla ei ole perusteltua, koska alue on jo suojeltu muinaismuistolilla (295/1963) sekä asemakaavan SM-pääkäyttömerkinnällä. Alueen hoito ja käyttö tulee suunnitella ensisijaisesti muinaisjäännöksen näkökulmasta alueen luontoarvot huomioiden. Esimerkiksi linnavuoren reunoilla olevat metsiköt voidaan rauhoittaa ilman lakisuojelua, kun niiden säilyminen merkitään hoitotavoitteeksi.

Linnasenmäen linnavuorelle on tehty alustava hoito- ja käyttösuunnitelma (Katja Järvinen, HAMK Evo 2020), jota muokkaamalla luontoarvot enemmän huomioivaksi saavutetaan paras ratkaisu Linnasenmäen kohdalla. Hoitosuunnitelma on ensiarvoisen tärkeä näinkin laajalla ja merkittävällä muinaisjäännösalueella. Hoitosuunnitelmalla määritellään muun muassa puustoon kohdistuvat hoitotavoitteet. Linnasenmäen hoito- ja käyttösuunnitelman jatkotyöstämisessä on maanomistajalla (Jämsän kaupunki) päärooli. Hoito- ja käyttösuunnitelma tulee hyväksyttää Museovirastossa ennen hoitotoimien aloittamista.

Keski-Suomen museo ei puolla tässä vaiheessa luonnonsuojelualueen perustamista, vaan kehottaa maanomistajaa ja Suomen luonnonsuojeluliitto Jämsän seutu ry:tä ryhtymään yhteistyöhön

Linnasenmäen hoito- ja käyttösuunnitelmatyön jatkamiseksi siten, että se ottaa huomioon paremmin myös luontoarvot.

Keski-Suomen museo

10.6.2022

Toimivalta, johon päätös perustuu:
Hallintosääntö 29 §

Ehdotus

Elinvoimajohtaja Anna-Liisa Juurinen

Elinvoimalautakunta katsoo, että Keski-Suomen museon asiassa antaman lausunnon sekä siinä esille tuotujen perusteluiden mukaisesti Linnavuoren alueen rauhoittaminen luonnonsuojelulailla ei ole tarkoituksenmukaista. Elinvoimalautakunta päättää, että täyssuojelun sijaan Linnasenvuoren alueelle laaditaan luonto- ja suojeluarvot sekä virkistyskäyttö huomioon ottava hoito- ja käyttösuunnitelma. Laadittava suunnitelma hyväksytetään Museovirastossa.

Päätös

Ehdotus hyväksyttiin.